

Anya mos, vasal, főz és takarít – apa az autóval foglalkozik

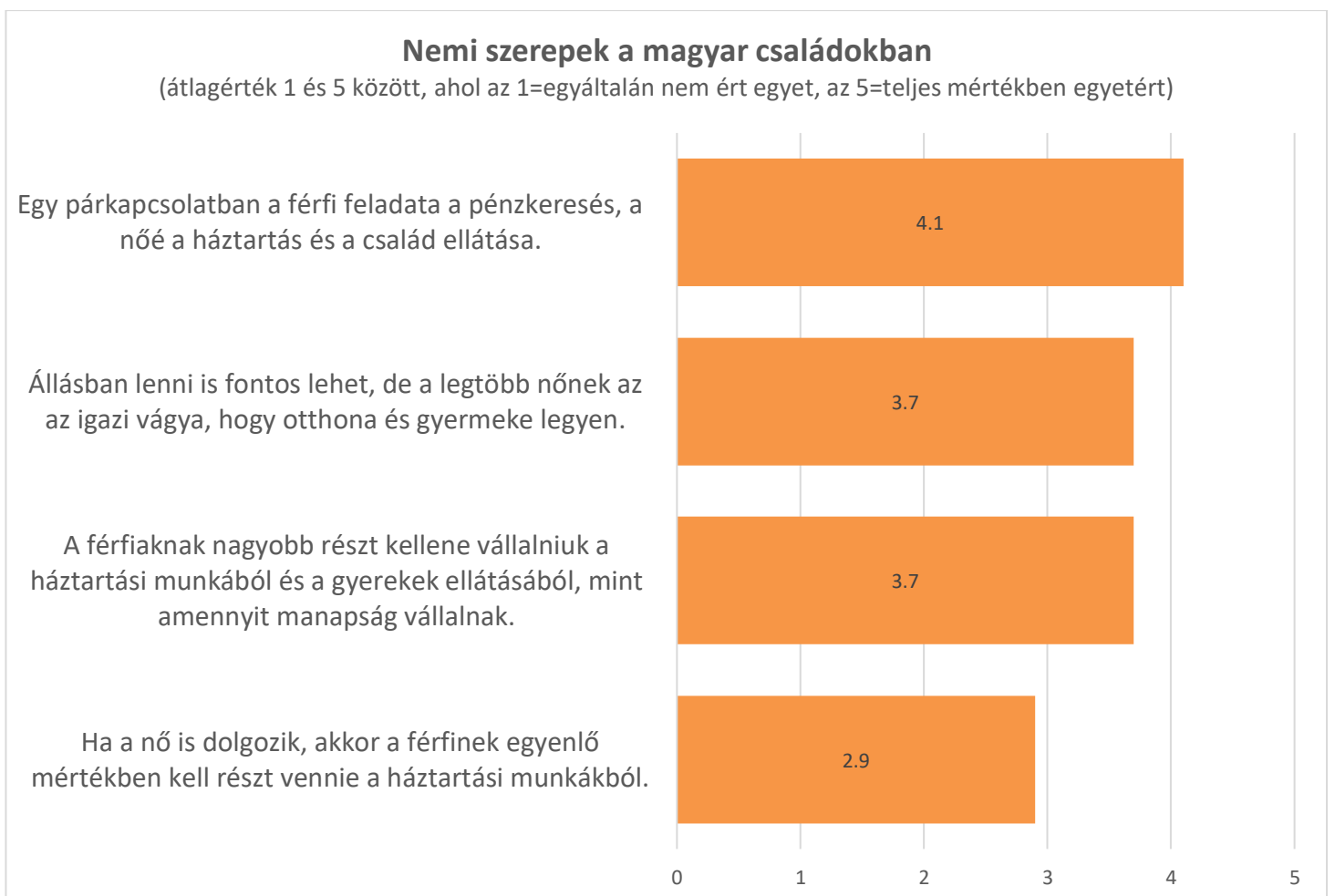
(Nemi szerepmegosztás a magyar háztartásokban)

A háztartások túlnyomó többségében a nők végzik a mindennapi teendőket, ők mosnak, teregetnek, vasalnak, főznek és takarítanak. Többnyire ők foglalkoznak a gyerekekkel is: a kicsiket pelenkázzák és fürdetik, s rendszerint ők mennek el az iskoláskorú szülői értekezletére és fogadóórájára is. A férfiak főképpen a kisebb javításokat, barkácsolásokat, az autóval kapcsolatos tevékenységeket (a vezetést, a mosást, a szerelőhöz elvitelt) vállalják magukra és javarészt a számítógépek karbantartása is az ő reszortjuk. A nyaralásokról, a nagyobb értékű kiadásokról jellemzően együtt döntenek a párok, s az is konszenzuson alapul, hogy mit nézzenek a televízióban, valamint egyenértékű az álláspontjuk a politikai kérdésekben is. – ezek a legfontosabb megállapításai a ZRI Závecz Research és a CAWI válaszadói segítségével készített közvélemény-kutatásnak, amely a megszokottnál nagyobb mintán, 9000 fő megkérdezésével készült, online módszerrel, ez év júniusában. A magas elemszám és a nagy rétegzettség lehetővé teszi, hogy a megkérdezettek az ország teljes felnőtt népességét életkor, iskolai végzettség, településtípus és nemi hovatartozás szerint reprezentálják.

A magyar lakosság jellemzően olyan családi munkamegosztást szeretne, amelyben a férfi és a nő egyenrangú fél, a valóság azonban teljesen más, utóbbira sokkal nagyobb teher jut. Viszonylag nagy egyetértés van abban, hogy „ha a nő dolgozik, akkor a férfinak egyenlő mértékben kell részt vennie a háztartási munkákban” (egy ötfokú skálán 4,1 az állítással való azonosulás mutatója). A közös teherviselés elfogadottsága lényegében egyforma a társadalom minden nagyobb csoportjában, így a két nem tagjai körében is. Nem zárható ki, hogy a válaszadás során működik a normakövetés, a férfi-női egyenjogúság gondolatának való megfelelés kényszerítő ereje. Erre utal az is, hogy konszenzusos, minden rétegben egyforma és viszonylag erős támogatást kapott az az állítás, hogy „a férfiaknak nagyobb részt kellene vállalniuk a háztartási munkából és a gyerekek ellátásából, mint amennyit manapság vállalnak” (az egyetértés mértéke 3,7). Ugyanakkor a hagyományos nemi szerepkészlet jelenlétét mutatja, hogy az „állásban lenni is fontos lehet, de a legtöbb nőnek az az igazi vágya, hogy otthona és gyermeke legyen” megfogalmazással is magas fokú az azonosulás (3,7). Ez az állítás a diplomások körében kevésbé népszerű (3,3) és a fővárosiak körében is alatta marad az átlagnak (3,5). Ha direkter fogalmazzuk meg a szerepkülönbségeket azzal, hogy „egy párkapcsolatban a férfi feladata a pénzkeresés, a nőé a háztartás és a család ellátása” akkor teljes megosztottságot láthatunk (az egyetértés átlaga: 2,9). A vélemények ez esetben is iskolázottság és településtípus szerint különböznek valamelyest. A képzettség növekedésével csökken a hagyományos nemi szerepek elfogadása (alapfokú végzettségűek: 3,1, középfokúak: 2,8, diplomások: 2,5). A fővárosiak körében

kiseb az egyetértés a férfiakat pénzkeresőnek, a nőket családot és háztartást ellátónak tekintő nézetrendszerrel (2,6-os mutató), mint vidéken (a városokban: 2,8, a falvakban 3,1). A férfiak és nők véleménye kardinálisan nem tér el egymástól, de van némi különbség abban, hogy miként ítélik meg feladataikat: előbbieik között 3,1, utóbbiaknál 2,7-es értéket kapott a hagyományos, az anyagiakat illetve az otthoni feladatokat fókuszba helyező állásponttal való azonosulás.

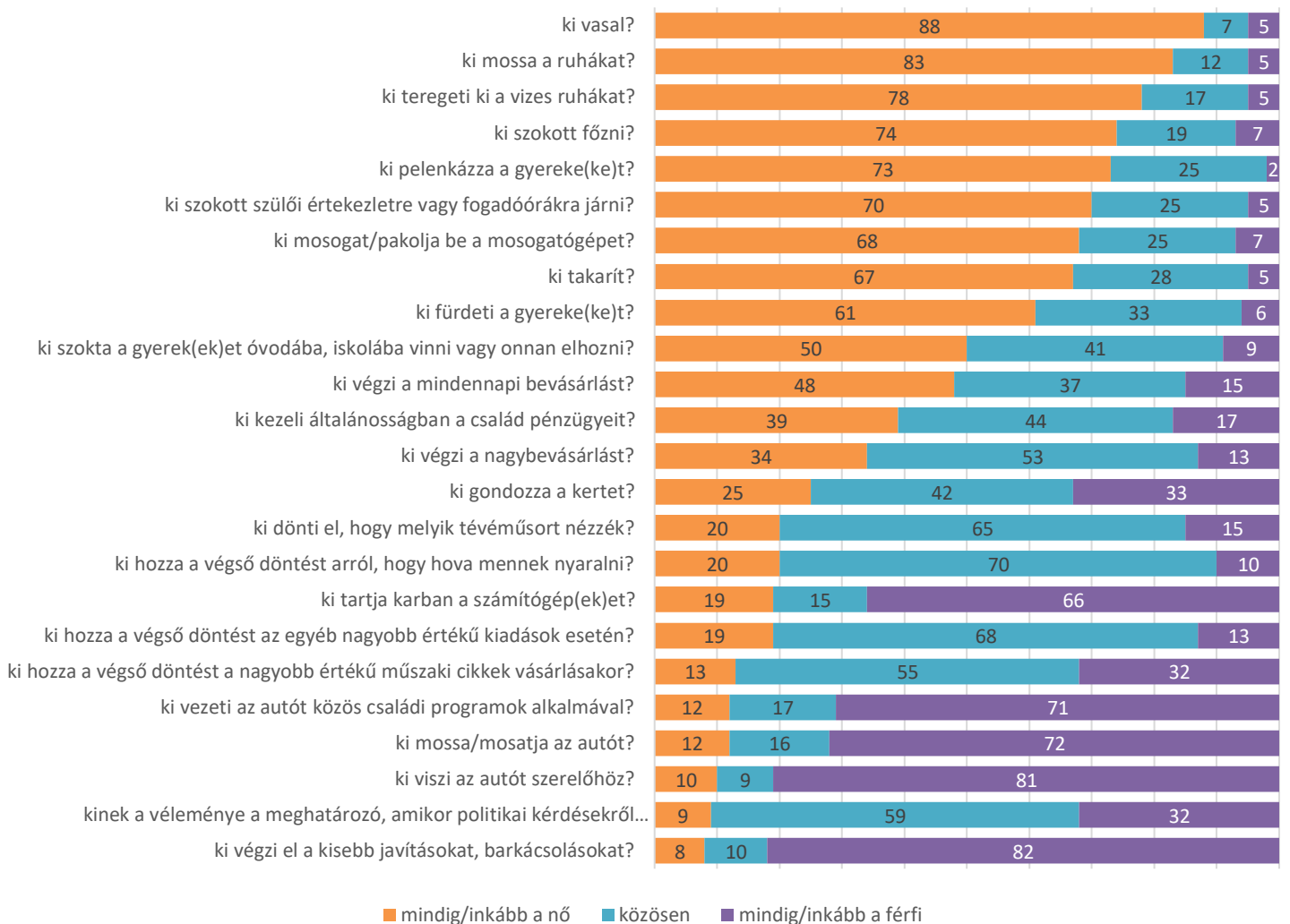
Mivel az életkor egyetlen esetben sem befolyásolta a válaszokat, kijelenthetjük: a fiatalok értékrendje azonos az idősekével, a húszas-harmincas korosztály sem gondolkodik másként a férfi, női szerepekről, mint az ötvenesek-hatvanasok vagy a náluk idősebbek.

A nemek közötti feladatmegosztás napi gyakorlatát is feltáró kutatásban 24 tevékenységet soroltunk fel. Ebből 11 olyan van, ahol a nők tevékenysége a domináns, 5 esetben a férfiak tesznek többet, 8 tevékenységnél viszont leginkább a közös szerepvállalás jellemző. A mosást és az azt követő teendőket szinte teljesen nők végzik manapság, családok 83 százalékában az ő reszortjuk a mosás, 78 százalékában a teregetés, 88 százalékuknál a vasalás. A főzés is főképpen a nőkre hárul (74 százalékánál). A családok héttizedében a nők pelenkázzák a gyereket, s jelennek meg az iskoláskorúak szülői

értekezletére. A családi munkamegosztásban főleg női feladatként jelenik meg a mosogatás, a takarítás és a gyerekfürdetés is (61-68 százalék közötti arányok). A gyerekek óvodába, iskolába, különórákra vitele is többnyire női teendő (50 százaléknál), de ezt a családok négytizedében közösen oldják meg. A mindennapi bevásárlást is főképpen a nők végzik el (48%), ám itt is gyakori, hogy ezt együtt vagy felváltva teszik meg a párok (37 százaléknál).

Ki végzi az egyes tevékenységeket az Önök családjában? (százalékos arányok az érintett családok körében)

A férfiak elsődleges feladatai közé tartozik a kisebb javítások elvégzése a háztartásban (82 százaléknál) valamint az autóhoz kapcsolódó tennivalók: 81 százalékuk felelős a szerelőhöz való elvitelért, 72 százalékuk a mosásért, tisztításért, 71 százalékuk a sofőr, ha közösen utazik a család. A számítógépek gazdája is többnyire a férfi, a háztartások 66 százalékában ő tartja karban.

A családok többségében közös döntés születik a nyaralásról (70%-nál), a nagyobb értékű kiadásokról (68%-ról) valamint arról, hogy melyik tévéműsort nézzék (65%-nál). A politikai kérdésekben is

alapvetően a konszenzus a jellemző (59%-nál), bár a családok 32 százalékában – különösen az alacsony iskolázottságúak, falvakban élők körében – a férfi szava a döntő. A műszaki cikkek beszerzése és a nagybevásárlás is többnyire közös tevékenység (53-55%-nál). A relatív többség (42-44%) azt állítja, hogy a kertgondozás, és a családi pénzügyek kezelése is együttes szerepek, bár az utóbbi feladatkört 39 százalék szerint a nő látja el.

Amíg a társadalom egyes rétegeinek álláspontja a háztartási teherviselés elveit illetően kis mértékben tér el, addig a gyakorlati megvalósulás jelentősen különbözik. Minél magasabb iskolázottságúakból áll egy család, annál inkább szűkül a nők kizárólagos feladatköre, növekszik a férfiaké. A húszas-harmincas korosztályokban az átlagosnál kisebb teher hárul a nőkre, itt a szokásosnál gyakrabban döntenek közösen. A vidéki kisvárosokban és a falvakban is az átlagosnál többet dolgoznak a nők a háztartásban, a férfiak kevesebbet s az együttes döntések ritkábbak, mint a nagyobb városokban. A férfiak és a nők önreflexiója jelentős különbségeket mutat: a nők a férfiakhoz képest átlagosan 18 százalékponttal nagyobb arányban tesznek említést arról, hogy ők végzik el az egyes teendőket. A férfiak keze is maguk felé hajlik, az általuk végzett háztartási feladatok átlaga 14 százalékponttal magasabb, mint ahogy ezt a nők észlelik. Leginkább a vásárlás tekintetében térnek el a férfiak és a nők válasza - A nők kétharmada úgy gondolja, hogy az ő végzi a mindennapi bevásárlást, a férfiaknak viszont csak egyharmada tapasztalja ezt (körükben a domináns álláspont, hogy ezt közösen teszik).